

JAARVERSLAG

2016

ERFGOED
DELFT

Archief Delft

Archeologie Delft

Museum Prinsenhof Delft

Inhoudsopgave

MUSEUM PRINSENHOF DELFT

Erfgoed Delft: terugblikken en vooruitkijken **3**

Museum Prinsenhof Delft **4**

Feiten & cijfers	5
Activiteiten	6
Publieksonderzoek	9
Inkomstenwerving en relatiemanagement	9
Collecties	10

Archeologie Delft **13**

Feiten & cijfers	13
Beleid en toetsing	13
Onderzoek en projecten	13
Collectie	14
Publieksbereik	14
Samenwerking	15

Archief Delft **16**

Feiten & cijfers	17
Inspectie	18
ICT	18
Archieven	19
Collectie Beeld en Geluid	19
Dienstverlening, educatie en presentatie	21

Bijlagen **22**

Financieel resultaat	22
Medewerkers en vrijwilligers	23
Onderdeelscommissie	24
Fondsen en sponsors	25
Verwerving en bruiklenen Museale Collecties	26
Verwervingen etc. Archief Delft	28

Colofon

Redactie: Léanne Selles en
Bas van der Wulp
Vormgeving: Jan Knijnenburg

Erfgoed Delft: terugblikken en vooruitkijken

We kunnen terugkijken op een jaar waarin het rijke erfgoed van Delft weer volop in de belangstelling heeft gestaan. De tijdelijke terugkeer van 'Het Straatje' van Johannes Vermeer heeft Delft nationaal en internationaal weer op de kaart gezet als stad van Vermeer. Uit onderzoek in Archief Delft bleek de exacte locatie van Het Straatje te herleiden. Deze ontdekking, in combinatie met het feit dat het beroemde schilderij speciaal voor deze gelegenheid te zien was in Museum Prinsenhof Delft, zorgde voor veel bezoekers uit binnen- en buitenland naar de stad. Ruim 55.000 bezoekers bekeken de speciale tentoonstelling *Vermeer komt thuis* in het museum. Hierdoor beleefde het museum met 114.000 bezoekers een absoluut bezoekersrecord.

Ook Archeologie Delft weet steeds meer publiek te interesseren voor haar werkzaamheden. Middels open dagen, museumlessen, tentoonstellingen en de vernieuwde website raakt jong en oud meer betrokken bij de verschillende opgravingen in en rond Delft. Voor Archief Delft stond 2016 vooral in het teken van de

voorbereidingen op de aankomende verhuizing. Duizenden archiefobjecten moeten verhuisklaar worden gemaakt, terwijl de fysieke en digitale dienstverlening gewoon doorgaat.

In november nam directeur Patrick van Mil afscheid van Erfgoed Delft. In de drieënhalve jaar dat Van Mil het directeurschap heeft vervuld, zijn belangrijke stappen gezet: de nieuwbouw voor Archief Delft is gestart, de vaste presentatie van Museum Prinsenhof Delft is vernieuwd en dankzij hoogwaardige tentoonstellingen is het bezoekersaantal toegenomen. Met de invulling van de positie die ontstaan is door het vertrek van de directeur, zal rekening gehouden worden met het beleidsvoornemen van de gemeente om Erfgoed Delft de komende jaren te ontvlechten. Archief Delft en Archeologie Delft zullen, elk op hun eigen terrein maar wel binnen de gemeentelijke kaders, een sterkere regionale rol gaan vervullen terwijl Museum Prinsenhof Delft op termijn in verzelfstandigde vorm, dus los van de gemeente, verder gaat.

Suzan Bos
Directeur Erfgoed Delft a.i.

Museum Prinsenhof Delft

In 2016 heeft Museum Prinsenhof Delft de magische grens van 100.000 bezoekers overschreden. De tentoonstelling *Vermeer komt thuis* heeft ruim 55.000 bezoekers getrokken, 15.000 boven verwachting. De tentoonstelling heeft veel nationale en internationale pers aandacht gekregen. De samenwerking met Delftse ondernemers, de gemeente en het NBTC heeft hier in belangrijke mate aan bijgedragen. De tentoonstelling en de samenwerking hebben Delft nationaal en internationaal op de kaart gezet als stad van Vermeer.

Voor deze tentoonstelling is het museum ruim een maand grotendeels gesloten geweest in verband met een ingrijpende verbouwing, waarbij de fysieke en technische beveiliging op orde is gebracht. Hiermee is het museum ook in de toekomst in staat om bijzondere bruiklenen uit binnen- en buitenland op een veilige manier in huis te exposeren.

Feiten & cijfers

	2014*	2015	2016
Bezoek			
Bezoekers Museum Prinsenhof Delft	63.636	85.922	114.243
Bezoekers Winkeltje Kouwenhoven	15.738	18.249	20.464
Rondleidingen & Museumlessen	498	604	714
Audiotours	1229	1992	951
Webbezoeken	92.044	99.565	130.701
Advertentiewaarde media	€ 316.000	€ 529.542	€ 1.075.640
Klantrelatie	70	70	63
Inkomsten			
Entreegelden	€ 233.758	€ 240.077	€ 327.014
Rondleidingen, workshops, evenementen	€ 29.000	€ 43.734	€ 40.983
Fondsen- en sponsorwerving	€ 311.800	€1.074.473	€ 797.940
Zaalverhuur	€ 105.000	€ 59.013	€ 65.613
Winkel	€ 110.554	€ 132.588	€ 161.661
Collectie			
Bruiklenen uitgaand	9 (73 obj.)	7 (14 obj.)	10 (61 obj.)
Bruiklenend inkomend	33 (216 obj.)	30 (141 obj.)	10 (60 obj.)
Verwervingen	118 obj.	20	46 obj
Ontzameld	403 obj.	30	2 obj
Restauraties	34 obj.	-	16 obj

*Museum gesloten van 24 februari- 23 mei 2014

Activiteiten

Tentoonstellingen

31 oktober 2015–14 februari 2016:

Kijk, Jan Schoonhoven

Tentoonstelling over de internationaal vermaarde Delftse kunstenaar Jan Schoonhoven. De tentoonstelling toonde Schoonhoven als kunstenaar én als mens. Tegelijkertijd was in het Stedelijk Museum Schiedam de tentoonstelling *De werkelijkheid van Jan Schoonhoven* te zien. De unieke duo-tentoonstelling gaf voor het eerst een compleet overzicht van het leven én het werk van één van de meest toonaangevende Nederlandse kunstenaars van de 20ste eeuw. De tentoonstelling is door ruim 40.000 mensen bezocht.

25 maart 2016–17 juli 2016:

Vermeer komt thuis. Het Straatje terug in Delft

Dankzij een bijzondere samenwerking tussen Museum Prinsenhof Delft en het Rijksmuseum was *Het Straatje* van Vermeer na 320 jaar tijdelijk weer terug in de stad waar Vermeer het omstreeks 1658 schilderde. Deze succesvolle tentoonstelling is door 56.000 mensen bezocht.

26 augustus 2016–29 januari 2017:

Gevonden! Het laatste schuttersstuk ontdekt

De tentoonstelling toonde onder andere een schuttersstuk uit het 17de-eeuwse Delft, dat ruim twee eeuwen onvindbaar was. Dankzij de steun van Vereniging

Rembrandt en een anonieme schenker kon Museum Prinsenhof Delft het schilderij uit 1648 aankopen.

18 november 2016–5 maart 2017:

Universum Theo Jansen

De Delftse Theo Jansen is momenteel een van de meest invloedrijke Nederlandse kunstenaars; zijn strandbeesten gaan de hele wereld over. De indrukwekkende solotentoonstelling, die hij persoonlijk samenstelde, nam de bezoeker stap voor stap mee in zijn experimenteerdrift en fantasie. Dagelijks werden enkele dieren kortstondig weer tot leven gewekt. De strandbeesten hebben in Museum Prinsenhof Delft 32.361 mensen ontmoet!

MUSEUM PRINSENHOF DELFT

Johannes Vermeer herenigt met zijn geboortestad

Van Johannes Vermeer (1632-1675), een van Nederlands beroemdste schilders, is maar weinig bekend. Wie heeft hem leren schilderen? Waarom zijn er maar 35 werken van hem overgebleven? En hoe waarheidsgetrouw zijn de schilderijen van deze Delftse meester? Archiefonderzoek naar zijn werk *Gezicht op huizen in Delft*, beter bekend als *Het Straatje*, werpt nieuw licht op met name de laatste vraag. In de tentoonstelling *Vermeer komt thuis. Het Straatje terug in Delft* werden verschillende theorieën over de locatie van *Het Straatje* belicht en zo ook de laatste, meest aanneembare theorie van Frans Grijzenhout.

De situering van *Het Straatje* ter hoogte van Vlamingstraat 40-42 maakt dat we het schilderij met andere ogen bekijken. We weten nu dat Vermeer een persoonlijke band had met deze plek, omdat zijn tante er woonde. De tentoonstelling plaatste *Het Straatje* tussen Delftse stadsgezichten van tijd-genoten als Pieter de Hooch en Daniël Vosmaer. *Vermeer komt thuis* bleef niet beperkt tot het museum. De locaties die met het leven van Vermeer en *Het Straatje* zijn verbonden, bevinden zich allemaal in de directe nabijheid van Museum Prinsenhof Delft. Na een bezoek aan de tentoonstelling kon de bezoeker met een interactieve stadswandeling letterlijk in de voetsporen van Vermeer treden.

Het museum, Delft Marketing en de gemeente Delft hebben zich voor deze tentoonstelling ingezet om samen met zeer veel partners in de stad een rijk aanbod aan arrangementen, acties en producten te realiseren, zowel voor de inwoners van Delft als toeristen uit binnen- en buitenland. De hele stad stond hierdoor in het teken van de thuiskomst van *Het Straatje*. Speciaal voor deze tentoonstelling werd een compacte escape room ontworpen. Deze escapebox, *Het atelier van Vermeer*, was in de week voor de opening op verschillende locaties in Delft te vinden en stond gedurende de tentoonstelling in het museum. In groepsverband werd men 'opgesloten' in het atelier van Vermeer. Binnen vijftien minuten dienden enkele puzzels en raadsels opgelost te worden waarna de code van de deur tevoorschijn

kwam en de deur geopend kon worden. De ontdekking van de locatie en de tentoonstelling waren goede redenen om de publicatie *Vermeer in Delft, een schilder en zijn stad* uit 1996 te herzien en opnieuw uit te geven. Conservatoren David de Haan en Anita Jansen bewerkten de tekst en voegden de meest recente ontdekkingen toe. Leven en werk van Vermeer worden beschreven aan de hand van de plaatsen in Delft die in zijn leven belangrijk waren. Met de ontdekking van de locatie van *Het Straatje* is Delft bovendien een Vermeerplek rijker. Dit komt tot uitdrukking in het boek dat rijk is geïllustreerd met schilderijen van Vermeer, foto's van de stad en werken uit de collectie van Museum Prinsenhof Delft (uitgever Bekking & Blitz). Eveneens bijzonder was de filmische vertoning van de opera *Writing to Vermeer* (1999) van Louis Andriessen. Thema van de opera: de vrouwen rondom Vermeer en de brieven die ze hem schreven. Naast een vertoning van fragmenten uit de opera, gaven componist Louis Andriessen en regisseur Saskia Boddeke een toelichting. Marije van Stralen (sopraan) en Bas de Vroome (klavecimbel) voerden stukken uit de opera live uit. De voordracht van de Brieven aan Vermeer werd gedaan door vrouwen uit Delft van 8 tot 80 jaar.

MUSEUM PRINSENHOF DELFT

Evenementen

Een kleine selectie van de activiteiten georganiseerd in 2016:

In aanloop naar de tentoonstelling *Verboden porselein, exclusief voor de keizer*, die in het voorjaar van 2017 geopend wordt, organiseerde het museum een seminar over de achtergronden van het keizerlijk porselein.

Bij de tentoonstelling *Kijk, Jan Schoonhoven* verzorgde De Nationale Opera twee gratis voorstellingen in de Waalse Kerk. Regisseur Marcel Sijm ontwikkelde met drie jonge zangers de performance-opera *Homo Ludens*, de spelende mens. De voorstelling is geïnspireerd op de Zero-beweging, waar ook Jan Schoonhoven toe behoorde.

Kinderen konden tijdens speciale workshops zelf aan de slag met pvc-buizen en zo een eigen strandbeest in de stijl van Theo Jansen maken.

In 2016 werd het Delft Chamber Music Festival voor de twintigste keer plaats in de Van der Mandele zaal van Museum Prinsenhof Delft georganiseerd. Om dit te vieren werd er een feestelijke muzikale avond, 'A night at the Museum', georganiseerd, waarin de bezoekers werden meegenomen op een ontdekkingsstocht door het museum. Onderweg kwamen zij musici tegen die muziek speelden bij bijzondere stukken uit de collectie.

Het museum organiseerde hiernaast verschillende goed bezochte activiteiten tijdens landelijke evenementen als Museumkidsweek, de Nationale Museumweek, de Maand van de Geschiedenis, het Weekend van de Wetenschap, Open Monumentendag en Museumnacht Delft.

Publieksonderzoek

Het museum doet sinds enkele jaren mee met de Museummonitor van TNS Nipo, over het bezoekersprofiel en de waardering voor Museum Prinsenhof Delft. Na de herinrichting in 2014 was te zien dat de waardering voor het museum duidelijk toenam, met name op de punten waar met de herinrichting veel aandacht aan is besteed, zoals presentatie en inrichting van de vaste collectie. De speciale tijdelijke tentoonstelling *Vermeer komt thuis* heeft in 2016 echter gezorgd voor een verschuiving. Er is sprake van een ander (ouder) publiek, dat vooral voor de tijdelijke tentoonstelling is gekomen. Het oordeel over de tijdelijke tentoonstellingen is gestegen, maar over de presentatie/inrichting van de vaste collectie is men nu minder positief. Het lijkt erop dat het succes van de tentoonstelling (drukte en ander publiek) een negatieve impact heeft op de reguliere inrichting van het museum en/of dat dit publiek minder geïnteresseerd is in de vaste collectie en het daarom minder positief beoordeeld heeft.

Inkomstenwerving en relatiemanagement

Na de bekendmaking in het najaar van 2015, dat *Het Straatje* van Vermeer na 320 jaar naar Delft terug zou komen, is een origineel sponsorwervingstraject gestart. Bedrijven werden uitgenodigd om door het kopen van jaarpakketten te helpen om de jaren, dat het schilderij uit Delft weg was, te overbruggen. Vele Delftse en landelijke bedrijven hebben door hun uitzonderlijke bijdragen geholpen bij de realisatie van deze tentoonstelling. Daarbij is Museum Prinsenhof Delft er bijzonder trots op dat een groot internationaal bedrijf zich als hoofdsponsor aan *Vermeer komt thuis* heeft willen verbinden. Het museum heeft voor en samen met deze bedrijven vijftien speciale evenementen en ontvangsten georganiseerd, waarbij relaties en medewerkers *Het Straatje* konden bekijken. Een laatste bezoek was mogelijk tijdens het benefietdiner dat ter afsluiting van de tentoonstelling werd georganiseerd. Naast de sponsors en vertegenwoordigers van Delftse organisaties liet ook een groot aantal particulieren zien dat zij het museum een warm hart toedragen. Het museum is zeer erkentelijk voor de uiterst genereuze steun die zij kreeg voor de tentoonstelling *Vermeer komt thuis*.

Een overzicht van alle fondsen en sponsors die het museum in 2016 hebben ondersteund is te vinden in Bijlage 4.

Tijdens de tentoonstelling, maar ook gedurende de rest van het jaar is het museum wederom de ideale locatie gebleken voor symposia, diners en zakelijke bijeenkomsten. Ook particulieren konden in het museum terecht voor bijvoorbeeld huwelijksvollekkingen of familieaangelegenheden.

Collecties

Bijzondere aankopen, schenkingen en permanente bruiklenen

Belangrijk uitgangspunt van het collectiebeleid van Museum Prinsenhof Delft is het versterken van de kwaliteit van de collecties. Dit betekent dat actief maar kritisch gestreefd wordt naar verwerving – door aankoop, schenking en permanente bruiklenen – van objecten die het niveau, het Delftse karakter en de presentatiewaarde van onze collecties verhogen. Tegelijkertijd worden de objecten, waarvan duidelijk is dat ze eigenlijk niet (meer) voldoen aan deze kwaliteitseisen, actief ontzamd.

Kunstcollecties

Op de tentoonstelling *Kijk, Jan Schoonhoven* waren naast stukken uit de eigen collectie ook diverse bruiklenen uit museale en particuliere collecties te zien. Een bijzondere groep vroege tekeningen van Schoonhoven kon het museum na de tentoonstelling aankopen van de particuliere eigenaar. In totaal gaat het om 16 tekeningen en 1 ex libris uit de periode 1938-1941. Met de verwerving van deze werken kan het museum een completer beeld geven van het oeuvre van Schoonhoven. De werken tonen enerzijds Schoonhovens religieuze interesse en anderzijds een zoekende kunstenaar, die zich nog door andere kunstenaars en stijlen laat inspireren.

links
Je sème à tout vent | 1940
Jan Schoonhoven
papier | PDT 1296

midden
Bidprent offergaven en lofgeden | 1938
Jan Schoonhoven
papier | PDT 1278

rechts
Portret van mr. Joan Carel van Alderwerelt | 1789
Hieronymus Lapis
paneel | B 2-48

De familie De Roo-Van Alderwerelt schonk maar liefst elf objecten gerelateerd aan Joan Carel van Alderwerelt (1726-1791), die in Delft onder meer burgemeester en bewindhebber van de Delftse Kamer van de Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC) was. Naast een portret van Van Alderwerelt door Hieronymus Lapis bevat de schenking twee portretminiaturen van diens vrouw Alida Anna de Roo en hun zoon Rugier, evenals een portret van een andere zoon genaamd Gaspar. Verder zijn er een drukwerk met huwelijkszangen van het echtpaar De Roo-Van Alderwerelt, een notitieboek van Joan Carel met het wapen van de Delftse VOC kamer en diverse stukken wapenporselein met het wapen van de familie Van Alderwerelt geschonken. De verworven objecten vormen een mooi ensemble met betrekking tot een belangrijk Delfts bestuurder en zijn gezin.

MUSEUM PRINSENHOF DELFT

Stadsgeschiedenis

De erven Herman C.A. Schilte hebben het museum een glas-in-lood raam geschonken dat oorspronkelijk afkomstig is uit het kantoor van de firma Schilte, gevestigd op de Brabantse Turfmarkt in Delft. Op het raam is te zien dat de firma handelde in thee, koffie en tabak. Bij het honderdjarig jubileum van de firma is dit raam door het personeel aangeboden. De schenking aan het museum illustreert de geschiedenis van een bekend, Delfts bedrijf dat geleid werd door een bekende Delftse ondernemer Herman C.A. Schilte (1909-1993).

Om de geschiedenis van Delft en Delfts-haven als één van de zes kamers van de Verenigde Oost-Indische Compagnie beter te kunnen vertellen, werd een 18de-eeuws gegraveerd glas gekocht. Dit wijnglas is voorzien van de inscriptie V.O.C. en 'T WELVAAREN VAN DE OSSTINDISCHE COMPAGNIE VAN DELFT. Dit glas is één van de twee glazen die door middel van een inscriptie verbonden is met de Delftse kamer van de V.O.C. Samen met een 18de-eeuws Compagnieboekje met zilveren beslag – een schenking van de nazaten van nota bene de eerste eigenaar – is de Delftse V.O.C.-collectie hiermee verder versterkt.

Kunstnijverheid / Delfts Blauw

November 2016 wist het museum op de Designveiling van het Notarishuis in Rotterdam drie unieke stukken uit de jaren '50 en '60 van de Experimentele Afdeling van aardewerkfabriek De Porceleyne Fles te bemachtigen. Het museum wil zich niet louter richten op het beroemde Delfts Blauw maar ook laten zien dat de rijke keramiektraditie van Delft in de 20ste en 21ste eeuw wordt doorgezet. Deze stukken laten het naoorlogse kunstenaarschap zien, wat een stempel heeft gedrukt op de recente ontwikkelingen van keramiek in Nederland.

Legaten Oosterholt en van Oosten

Oktober 2016 is het project rondom de legaten Oosterholt en van Oosten van start gegaan. Tot juni 2017 zal er worden gewerkt aan documentatie en registratie van alle ca. 3000 objecten behorende tot de twee kunstcollecties. Na beoordeling van de twee kunstcollecties aan de hand van vooraf geformuleerde criteria zal worden vastgesteld welke objecten wel/niet passen binnen het profiel van de collecties. Een kerncollectie zal in 2017

definitief worden opgenomen in de collectie van Museum Prinsenhof Delft. Voor een volledig overzicht van bruiklenen en verwervingen zie Bijlage 5.

Restauratieprogramma

In de aanloop naar de tentoonstelling *Gevonden! Het laatste Schuttersstuk ontdekt* werden de vier grote schuttersstukken uit de eigen collectie licht gerestaureerd zodat deze 'opgefrist' in de nieuwe tentoonstelling getoond konden worden. Voor het nieuwe, in 2015 verworven Schuttersstuk betrof het een uitgebreide restauratie waarbij sprake was van een totale vernisafname, het verwijderen van de oude bedoeeking en het aanbrengen van een nieuwe lijst.

links
100-jarig bestaan firma Schilte | 1945
Atelier W.A. van der Ben
Glas-in-lood | PDG 215

midden
Bord | 1956-1962
Lies Cosijn
aardewerk | PDA 1209
Bord met decor van een vrouw op een bed onder een sterrenhemel met linksboven een kooi met drie vogels

rechts
Portret van Willem Reyersz. de Langue en Daniel Fransz. van der Brugge | 1648
Jacob Willemsz. Delft (II)
Doek | PDS 341

Ontzamelen

Collectie Nusantara

In 2016 is grote voortgang geboekt in het selectieproces van de voormalige collectie Nusantara. Het deel van de collectie dat relevant is voor de Delftse stadsgeschiedenis ca. 500 objecten die gerelateerd kunnen worden aan de Indische instelling- wordt toegevoegd aan de collectie van Museum Prinsenhof Delft. Het geselecteerde deel voor de Rijkscollectie is in 2016 naar het depot van het Nationaal Museum van Wereldculturen verplaatst. Door Museum Nasional Indonesia zijn ruim 1500 objecten geselecteerd die in 2017 gerepatriëerd zullen worden naar Indonesië. De overige objecten zijn vanaf november 2016 voor herplaatsing aangeboden aan geregi-streerde binnen en buitenlandse musea.

Collectie voormalig Museum Lambert van Meerten

April 2016 is de totale rijkscollectie van Museum Lambert van Meerten voor registratie en selectie verplaatst naar een extern depot. Na overleg is een driedeling in de collectie aangebracht. Stichting Hendrick de Keijzer, de nieuwe eigenaar van het pand Lambert van Meerten heeft een keuze gemaakt uit de collectie – voornamelijk meubelen – waarmee het pand opnieuw ingericht zal worden. Het deel van de kunstnijverheidscollectie dat een directe relatie heeft met de stad, zoals de tegelcollectie van Jan Schouten en de 17de-eeuwse collectie zilver van Delftse zilversmeden (totaal ca. 2500 objecten), blijft behouden voor de stad. Het overige deel van de collectie is geretourneerd aan de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. In november is een registratieproject van start gegaan waarin

RCE en Museum Prinsenhof Delft intensief samenwerken aan de nulmeting van de collectie die vanaf 2017 in langdurige bruikleen komt bij Museum Prinsenhof Delft.

Verhuizing collecties Museum Prinsenhof Delft naar extern depot

In het najaar van 2016 zijn nieuwe stappen gezet ter voorbereiding van de verhuizing van de museale collecties naar het externe kunstdepot van Van Kralingen in Rijswijk.

Het functioneel programma van eisen is opgesteld. Ten behoeve van de meest kwetsbare collectie (oude schilderkunst) is een project van start gegaan om deze objecten verhuisklaar te maken. In 2017 zou de verhuizing moeten plaatsvinden.

Feiten & Cijfers

	2014	2015	2016
Archeologische rapporten	29	28	29
Overige publicaties	12	10	9
PvE's	3	4	6
Opgravingen	2	4	6
Vooronderzoeken	30	24	31
Bureauonderzoeken	10	13	17
Waarnemingen	4	3	3
Beleidsadviezen	387	252	202
Lezingen	18	16	12
Ontvangen schoolklassen	3	26 (Kunstklik)	6
Website bezoeken	7585	9773	7411

Beleid en toetsing

De beleidstaken van de afdeling Archeologie richten zich op alle aspecten van archeologie binnen de ruimtelijke ordening. Deze werkzaamheden worden niet alleen uitgevoerd voor de gemeente Delft, maar ook in verschillende gradaties voor de gemeentes Westland, Midden-Delfland, Pijnacker Nootdorp, Lansingerland en Zoetermeer.

Onderzoek en Projecten

Ook in 2016 is weer volop onderzoek gedaan in de Spoorzone. Zo zijn de laatste ontgravingen in de spoortunnel en de aanleg van de parkeergarage begeleid. Ter hoogte van de Buitenwatersloot zijn bij de reconstructie van het oude Bolwerk sporen en vondsten gedaan die mogelijk hoorden bij een 14de-eeuwse herberg aldaar. En langs de Westvest is een tunnel gevonden die onder de middeleeuwse stadswal heeft doorgelopen.

Buiten Delft is eveneens door Archeologie Delft archeologisch onderzoek uitgevoerd. De meest bijzondere opgraving was in Monster bij Molenslag, waar o.a. twee huisplattegronden uit de Midden of Late IJzertijd (500-100 v.Chr) en acht vroeg-middeleeuwse (600-750 n.Chr.) huisplattegronden zijn aange- troffen. Tussen het vondstmateriaal bevonden zich metalen objecten als bronzen mantelspelden, maar ook een bijzondere hanger van een groot visbot.

Collectie

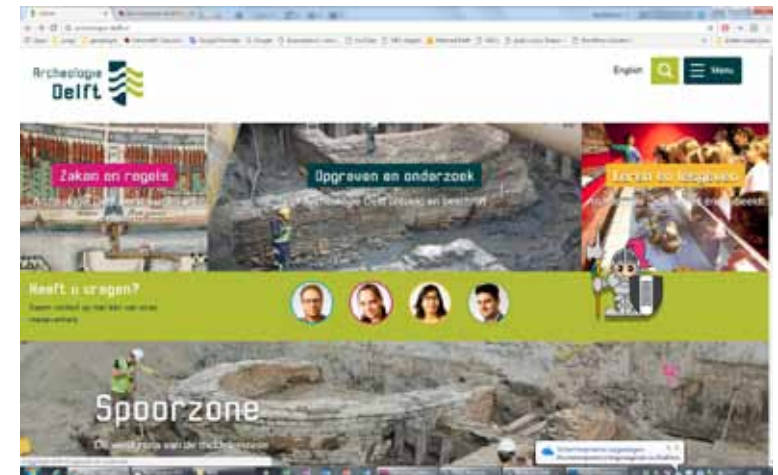
In 2016 heeft Archeologie Delft van de heren R. en A. Schapers een grote schenking in ontvangst mogen nemen. Het gaat onder meer om productieafval (biscuit aardewerk) van De Porseleyne Fles, uit een gedempte waterput aan het Oosteinde. Dit materiaal leent zich prachtig voor het onderzoeksprogramma Delfts Blauw.

Publieksbereik

Nieuwe huisstijl en website

Vanaf september heeft Archeologie Delft een nieuw logo, huisstijl én website (archeologie-delft.nl). Op deze site staat steeds actuele informatie over lopend archeologisch onderzoek (blogs) en wordt de collectie ontsloten via artikelen over opgravingen, vondsten en rapporten. Ook is het voor iedereen mogelijk om via een kaart te kijken of er in de buurt archeologisch onderzoek is uitgevoerd en is er een speciale kinderpagina. Archeologie Delft heeft met de lancering van de website ook een Facebookpagina gekregen. (facebook.com/ArcheologieDelft)

Tentoonstellingen en open dag

De archeologische presentatie van vondsten uit de Spoorzone is in aangepaste vorm teruggeplaatst in Delft Bouwt aan het Crommelinplein. De archeologische resultaten en verhalen zijn zo weer vrij toegankelijk voor geïnteresseerden. Er is daarnaast een bijdrage geleverd aan een tentoonstelling in de Maria van Jessekerk in de vorm van bruiklenen en een lezing bij de opening.

In het nieuwe Stadskantoor van Delft zijn ruim dertig vitrines geplaatst waarvan een groot gedeelte dit jaar met archeologische vondsten is gevuld. Ook zijn er verschillende lunchlezingen gehouden, waarbij geïnteresseerden tijdens een rondleiding werden bijgepraat over de inhoud van enkele vitrines.

In het kader van de Nationale Archeologie Dagen is er ook dit jaar weer een Open Dag georganiseerd. Met 368, zowel terugkerende als nieuwe, bezoekers was dat een groot succes!

Pers

Er zijn dit jaar meerdere artikelen over opgravingen en vondsten in de pers verschenen, mede naar aanleiding van artikelen die op de nieuwe website geplaatst werden. De vondst van een blikje schilpaddensoep in de Spoorzone is zelfs internationaal opgepikt!

Educatie

Er zijn verschillende schoolklassen en groepen geïnteresseerden langs geweest op de locatie Kluzenaarsbocht. Er is een plan ontwikkeld om een educatief programma rondom archeologie te maken middels het computerspel Minecraft. Hiervoor is een subsidieaanvraag bij de provincie in de maak. Er is daarnaast geparticipeerd in het Kunst-in-de-wijk-project 'Bord voor je Hof', waarbij archeologie een belangrijk onderdeel was. Bewoners en schoolklassen hebben in dit kader een bezoek gebracht aan Archeologie Delft.

Algemene publicaties

Naast de vele rapporten is er een belangrijke bijdrage geleverd aan het boek *Atlas van het Westland*. Hiertoe is door de archeologische dienst in samenwerking met TNO een nieuwe geologische kaart van de regio gemaakt. Daarnaast zijn er verschillende artikelen verschenen, waaronder in *Delft*.

Samenwerking

In 2016 is een verkenning gestart om tot nadere samenwerking met de afdeling Monumentenzorg te komen. In september is hierop door het GMT een besluit genomen om de afdelingen te laten fuseren; een proces dat in 2017 zijn beslag moet krijgen.

Archief Delft

Dit verslagjaar stond voor Archief Delft in het teken van de voorbereidingen op de verhuizing naar Gantel 21 in de Harnaschpolder. Daartoe is in de voorzaal een kleinere studiezaal ingericht; zo kan de dienstverlening doorgaan terwijl de eigenlijke studiezaal wordt gebruikt voor het verpakken en registreren van de collectie.

De nieuwbouw van Archief Delft begon in het voorjaar. Op 24 mei begroef wethouder Förster tijdens een feestelijke bijeenkomst tussen de fundering een herinneringskoker met tekeningen, wensen en boodschappen van leerlingen van de Max Havelaarschool in Delft, voor de toekomstige vindsters.

Feiten & cijfers

	2014	2015	2016
Aanvragen Dig. Stamboom kopie	52	33	-
Aanvragen overige kopieën	5	9	5
Brieven	307	337	303
Bezoeken	1474	1359	1591
Bezoekers	895	848	1118
Bezoekers cursus	150	69	
Totaal nieuwe bezoekers	318	319	639
Aanvragen archieven	3538	3211	2480
Aanvragen bibliotheek	352	329	273
Dig. St. meldingen	1055	891	716
Dig. St. bezoek	105.455	101.178	-
Site Archief	20.272	21.497	29.646
Dig. Arena	11.060	13.749	16.732
Hist. GIS	2952	3268	2716
Beeldbank	18.236	21.375	10.891
Collectie-Delft.nl	5902	19.797	115.484
Totaal Dig. bezoek	163.877	180.864	175.469
Inkomsten winkel archief		€ 2007,70	

Inspectie

KPI

Het eerste kwartaal heeft in het teken gestaan van het opstellen van het verslag Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) over 2015. Dit verslag geeft een beeld van de stand van zaken van het archief- en informatiebeheer van de gemeente. Zowel Rijswijk als Pijnacker-Nootdorp hebben in hoofdlijnen hun archief- en informatiebeheer op orde. Bij Midden-Delfland en Delft moeten op dat punt nog verbeterlagen gemaakt worden. In 2016 heeft de gemeente Delft hiervoor een plan van aanpak gemaakt. Het programma 'Groei naar Beter' moet stap voor stap de informatiehuishouding op orde brengen. Door de ontwikkeling van dit programma kon het verslag KPI 2015 voor de gemeente Delft pas in december aan Raad en Provincie worden aangeboden.

Depot en e-depot

De gemeenten, waarvoor Archief Delft enkele archieftaken vervult, staan voor de uitdaging een e-depot te realiseren, een voorziening die zowel organisatorisch als technisch voldoet aan de gestelde eisen en die duurzaamheid en raadpleegbaarheid van de digitale bestanden waarborgt. In 2016 is samen met het Gemeentearchief Schiedam een pilot doorlopen die inzicht heeft gegeven in wat er bij de implementatie van een e-depot komt kijken. De pilot is afgesloten met een kennisbijeenkomst in het stadskantoor van Schiedam en de resultaten zijn landelijk via het programma Archief2020 gedeeld.

Selectie voor vernietiging

Ook heeft Archief Delft samengewerkt met het Gemeentearchief Schiedam in een pilot 'hotspotmonitor', georganiseerd door Archief2020. De hotspotmonitor moet in 2017 leiden tot een vernieuwde selectielijst van te vernietigen gemeentelijke archiefbescheiden, in samenwerking met burgers en instellingen buiten de gemeentelijke organisatie.

ICT

Atlantis

Omdat eind 2016 het Archiefbeheersysteem ABS/Archeion niet meer beschikbaar zou zijn, heeft Archief Delft samen met het Gemeentearchief Schiedam een nieuw pakket aangeschaft en geïmplementeerd: Atlantis (DeventIT). Dit systeem biedt de mogelijkheid om archiefinventarissen toe te voegen, inclusief de inleidingen daarop. Bezoekers kunnen zo niet alleen nagaan of de gewenste informatie aanwezig is bij Archief Delft maar deze ook direct aanvragen. In eerste instantie is gestart met het toevoegen van de inleidingen op de inventarissen, later worden ook de aanwezige scans van archiefstukken gekoppeld. De onderzoeker kan straks in Atlantis niet alleen inventarisbeschrijvingen zoeken en stukken aanvragen, maar de gedigitaliseerde stukken ook inzien.

Website Collectie-Delft.nl

Archief Delft kent een achterstand wat betreft het beschikbaar stellen van gescande bestanden via internet. In 2016 is deze achterstand ingelopen. De scans kunnen nu geraadpleegd worden via de website Collectie-Delft.nl. De bijbehorende metadata zijn eveneens toegevoegd aan deze scans. Verder is er een begin gemaakt met het standaardiseren van de bestandsnamen door de scans met verkeerde bestandsnamen te hernoemen naar het afgesproken format. Dit jaar zijn er veel nieuwe data toegevoegd aan onze module 'nadere toegangen' op de website collectie-delft.nl.

Archieven

Ook de archieven moeten verhuisklaar worden gemaakt. Er is veel tijd gestoken in het registreren en verpakken van de laatste archieven en archiefstukken die nog onverpakt in het depot stonden. Daarnaast zijn alle onbewerkte acquisities beschreven, verpakt en in het depot geplaatst.

Stadsarchief

De herinventarisatie van het Oud Stadsarchief Delft, dat over meerdere archieven in Delft en elders verspreid was geraakt, is bijna gereed. Begin 2017 zal dit archief omgepakt en definitief genummerd worden, zodat het op de nieuwe studiezaal meteen ter inzage zal zijn.

Scanning

Ten behoeve van de verhuizing werden veel archiefstukken, die in het verleden op microfiches beschikbaar waren, gescand, zodat in de nieuwe studiezaal zo min mogelijk leesapparaten voor microfiches geplaatst hoeven worden. Archief Delft heeft een overeenkomst gesloten met Family Search. Zij betalen de kosten van scanning van het Notarieel Archief vanaf 1800, in ruil voor een kopie van alle scans.

Collectie Beeld en Geluid

Ook voor de collectie Beeld en Geluid stond 2016 in het teken van de verhuisvoorbereiding. De reguliere werkzaamheden op het gebied van registratie en dienstverlening zijn onverminderd uitgevoerd. De werkzaamheden op het gebied van collectie-ontsluiting en de actieve acquisitie zijn tijdelijk opgeschort. Het documentaire fotoproject *(T)Huis in Archief Delft* i.s.m. FC '59 werd in het eerste kwartaal afgerond en er werd op beperkte schaal meegewerkt aan verschillende publicaties en tentoonstellingen. De collectie is via opdrachten, diverse schenkingen en overdrachten met een groot aantal mooie en interessante objecten verrijkt.

Aanwinsten

Van het totaal aan verworven objecten over 2016 zijn er 2925 aanwinsten geregistreerd in TMS; ruim 2900 zijn tevens op object-niveau beschreven in TMS en voorzien van digitaal beeldmateriaal.

Het fotoproject *(T)Huis in Archief Delft* leverde circa 300 interieurfoto's op van zeer uiteenlopende huizen in Delft, gemaakt door tien Delftse fotografen van FC '59. Elke foto is met de bijbehorende informatie te zien op de beeldbank. Ook verwierven we de digitale foto's van *24 uur Delft* (2015), een documentair fotoproject van FC '59.

Een bijzondere schenking was de dia-collectie die we ontvingen van de zoon van amateurfotograaf W. de Ruiter. Topografische afbeeldingen van Delft, met vele opnamen van gebouwen die niet meer bestaan en waarvan het Archief tot op heden geen of alleen een zwart-wit opname bezat.

Uit verschillende archieven is beeldmateriaal opgenomen, onder meer uit de archieven van de Gemeentesecretarie, Openbare Werken en uit diverse particuliere archieven.

Van Anne Reitsma hebben we circa 360 'born digital' foto's opgenomen in de collectie, waarop veranderingen in de stad zijn vastgelegd en zowel oudbouw als nieuwbouw is gedocumenteerd. Van Willem Leidekker zijn eveneens circa 350 'born digital' opnamen opgenomen op topografisch gebied.

Een bijzondere aankoop in 2016 waren de twee 19de-eeuwse, gesignde en gedateerde tekeningen van de Delftse kunstenaar Cornelis Ouboter van der Griendt van zijn atelier aan de Voorstraat.

Registratie

In het kader van de (retro)registratie is het volgende onderzocht:

- Over de gehele collectie zijn in retro trefwoorden toegekend uit verschillende thesauri om de doorzoekbaarheid intern en in de toekomst (nieuwe beeldbank) ook extern verder te vergroten.
- De gedigitaliseerde Openbare Werken-negatieven werden op objectniveau beschreven door vrijwilligers en daarmee ontsloten op de interne beeldbank.

Digitalisatie

De aanwinsten uit 2016 zijn grotendeels gedigitaliseerd en het beeldmateriaal, ook 'born digital', is gekoppeld aan de betreffende TMS-records.

Verhuisklaar maken van de collectie Beeld en Geluid

Het verhuisklaar maken van de collecties omvatte verschillende soorten werkzaamheden, zoals deelcollecties inventariseren, projectplannen opstellen, logistieke voorbereiding (ompakruimte en kasten realiseren, verpakkingsmaterialen en database-beheer) en tenslotte de plannen uitvoeren.

Projecten

Naast het grote project om de collectie verhuisklaar te maken werden de volgende projecten uitgevoerd:

- Videobanden: alle videobanden uit de collectie zijn geheel gespoeld en deels bekeken. Een deel is ontzamd/vernietigd. De resterende banden zijn geregistreerd en beschreven in TMS.
- Afronding fotoproject (*T*)huis in Archief Delft: alle foto's zijn op objectniveau ontsloten in TMS en op de beeldbank.
- Globale beschrijving van de collectie affiches groter dan A3: ca 4000 stuks.
- De Zee-Atlas van Goos uit 1668 is volledig gefotografeerd en opgenomen in het project Explokart (UvA); de foto's zijn opgenomen in TMS.

Publicaties

Over de collectie is in *Delft* en op de website van het archief gepubliceerd. Daarnaast is een artikel over het topografische deel van de collectie en met name het kaartmateriaal verschenen in het tijdschrift *Caert Thresoor*.

Op de site van Archief Delft zijn in diverse blogs objecten uit de collectie, de werkzaamheden rond de verhuizing en het nieuwbouwproject aan de Gantel aan de orde gekomen.

Dienstverlening, educatie en presentatie

In het kader van de voorbereidingen op de verhuizing in 2017 werden de studiezaalfaciliteiten in juni verplaatst naar de receptieruimte in de voorzaal.

Sinds half januari kunnen onderzoekers (huiseigenaren, architecten, aannemers enz.) de digitale pandendossiers van het archief van Bouw- en Woningtoezicht raadplegen en met een usb-stick downloaden. Hiervan wordt veel gebruik gemaakt. Studiezaalbezoekers kunnen sinds afgelopen zomer voor hun huisonderzoek tevens gebruik maken van de Kadasterviewer, waarop Archief Delft een abonnement heeft.

Het aantal bezoeken/bezoekers aan de studiezaal is behoorlijk is toegenomen. Deze toename is toe te schrijven aan de raadplegers van het digitale Bouwarchief. Er worden nauwelijks meer kopieën aangevraagd. Behalve dat er een groot aantal scans beschikbaar is, kunnen onderzoekers zelf foto's maken van documenten en schermen. Het digitale bezoek is wat afgenomen. Per 01-01-2016 is de Digitale Stamboom niet meer te benaderen. De data van die site zijn te vinden op Collectie-Delft.nl. Door de beschikbaarheid op internet van scans van veel bronnen voor personenonderzoek is de vraag om toezending van fotokopieën zo goed als weggefallen. In 2017 zal de communicatie over de digitale dienstverlening en de kwaliteit van die dienstverlening extra aandacht krijgen.

Sinds februari 2016 houdt de Nederlandse Genealogische Vereniging afd. Delfland maandelijks een genealogisch spreekuur bij Archief Delft. Dit wordt zeer goed bezocht.

De dienstverlening bij de collectie Beeld en Geluid heeft ondanks de verhuisvoorbereidingen onverminderd doorgang gevonden. Aan verschillende organisaties, instellingen en particulieren is en behoeve van diverse publicaties beeldmateriaal geleverd en is daartoe de nodige research verricht.

Educatie

- 24 februari: inleiding voor groep geschiedenisstudenten van Universiteit Leiden over het Oud-Rechterlijk Archief van Delft
- 7 maart: Groep 5 van de Max Havelaarschool rondgeleid door het depot
- 22 april en 24 juni: Masterclass 'Vermeer in stukken'

Presentatie

- Op 24 mei heeft wethouder Förster ter markering van de start van onze nieuwbouw een herinneringskoker begraven tussen de fundering. Hierin zitten tekeningen van leerlingen van de Max Havelaarschool, met wensen en mededelingen voor de toekomstige vinder(s).
- Op 2 september werd op NPO 2 de eerste aflevering van 'Het geheim van de Meester' uitgezonden, waarin archiefstukken met betrekking tot Vermeer werden getoond.
- Archief Delft heeft meegewerkt aan het tot stand komen van tentoonstellingen in Museum Prinsenhof Delft over *Het Straatje* van Vermeer en het nieuw verworven schuttersstuk.
- Archief Delft deed op 10 september voor het laatst mee met Open Monumentendag. Een verrassing was het bezoek van de burgemeester aan het einde van de dag, met leden van het organiserend comité van de Stichting Open Monumentendag Delft. Archief Delft ontving 1402 bezoekers. (2015: 1204).
- BRAIN organiseerde onder haar leden weer de wedstrijd 'Archiefstuk van het Jaar'. Elke deelnemende instelling stuurde een stuk toe, al dan niet na een voorverkiezing (zoals Archief Delft). De Delftse inzending, de legger op het diepen van de kaden, waarop de nieuwe theorie omtrent de locatie van *Het Straatje* van Vermeer is gebaseerd, eindigde in de middenmoot.
- Archief Delft heeft samen met het Science Centre van de TU Delft gewerkt aan de voorbereidingen van een jubileumtentoonstelling van de TU Delft (1842-2017) in de Oude Kerk. Deze expositie wordt in januari 2017 geopend.
- Op 6 maart verscheen het tweede en laatste deel van *Geschiedenis van Delft*, met de ondertitel *Vooruit met veel verleden*, van de hand van Ingrid van der Vliet. Dit vormde het slotakkoord van een groot project van de Historische vereniging Delfia Batavorum, waaraan alle disciplines van Erfgoed Delft hebben bijgedragen; ook Archief Delft is trots op de rol die het hierin heeft kunnen spelen.
- Tenslotte is er in 2016 weer een jaargang van *Delft* verschenen, een cultuurhistorisch magazine waarin Archief Delft, Museum Prinsenhof, Archeologie Delft en Adviseurs Monumenten samenwerken. Het blad wordt financieel mede gedragen door de historische vereniging Delfia Batavorum en de Vereniging Vrienden van het Prinsenhof. Diverse medewerkers van Archief Delft hebben ook dit jaar weer een bijdrage geleverd.

Archief Delft is vertegenwoordigd in:
Commissie Straatnaamgeving;
Redactie-commissie Delfia Batavorum
en de Stichting Geschiedschrijving Delft

Bijlage 1: Financieel resultaat Erfgoed Delft

Toelichting: 2016 was voor Erfgoed Delft het jaar van de succesvolle tentoonstelling *Vermeer komt thuis*. Met een projectbudget voor de tentoonstelling van ruim één miljoen euro en een daarmee samenhangende investering in de beveiliging van 2,2 miljoen euro is het een van de meest prestigieuze projecten geweest met een fors beslag op mensen en middelen. Beide projecten zijn binnen de begroting afgerond.

Het exploitatieresultaat laat een overschrijding zien van € 199.000 op de lasten en een overschot van € 527.000 op de baten. Het tekort in de lasten bestaat uit een voordeel van € 379.000 op geactiveerde kosten voor de nieuwbouw van het gemeentearchief en een overschrijding van € 578.000 op de personeelskosten. De extra personeelskosten betreffen projectkosten, zoals de ontzaming van Nusantara, projecten bij Archeologie Delft, kosten voor interim-management, gedetacheerd personeel etc. Deze kosten worden volledig gedekt door extra baten. De hogere baten worden veroorzaakt door de vergoedingen op extra personeelskosten, een schenking en de dekking voor niet begrote projectkosten.

Na herfasering van de geactiveerde kosten voor de nieuwbouw van Archief Delft en een onttrekking uit de reserve kapitaallasten resteert er een eindresultaat van - € 34.000

Exploitatieresultaat Erfgoed Delft 2016					
Kostenplaats	Kosten		Baten		Resultaat
	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	
1570215 - Archeologie beleid	5.000	28.507	-176.900	-166.390	-34.018
1570214 - Archeologie projecten	0	45.925	-219.580	-232.911	-32.594
1570213 - Archeologie algemeen	500.685	552.278	0	-75	-51.518
subtotaal Archeologie	505.685	626.711	-396.480	-399.376	-118.130
1570212 - Archief beheer	50.005	58.433	-116.042	-124.505	35
1570211 - Archief beschikbaarstelling	35.181	41.567	-24.780	-13.540	-17.626
1570210 - Archief algemeen	813.718	875.660	0	-57.891	-4.051
subtotaal Archief	898.904	975.660	-140.822	-195.936	-21.642
1570218 - Erfgoed bedrijfsvoering	1.687.452	1.567.403	0	-633.922	753.971
1570223 - Ontzaming Nusantara	140.000	168.332	0	-44.165	15.834
1570216 - Publiek zaalverhuur&winkel	100.000	132.134	-206.700	-222.906	-15.928
subtotaal Bedrijfsvoering	1.927.452	1.867.869	-206.700	-900.994	753.876
1570219 - Erfgoed huisvesting	1.988.684	1.820.652	0	-111.805	279.837
subtotaal Huisvesting	1.988.684	1.820.652	0	-111.805	279.837
1570205 - Museaal beheer algemeen	428.899	4.304	0	-8.322	432.917
1570206 - Museaal documentatie/registr.	11.000	456	0	-700	11.244
1570222 - Aankopen museum	0	35.041	0	-912	-34.129
1570207 - Museaal collectiebeheer	110.556	593.339	-1.000	4.335	-488.118
subtotaal Museum	550.455	633.140	-1.000	-5.599	-78.086
1570201 - Publiek exploitatie algemeen	698.706	427.901	-510.000	-566.583	327.388
1570499 - Publiek marketing	23.500	29.410	0	-660	-5.250
1570204 - Publiek educatie	23.750	39.400	-23.000	-18.040	-20.609
1570208 - Publiek tentoonstellingen	113.190	242.550	-470.000	-77.416	-521.944
1570209 - Publiek onderzoek&publicaties	0	24.189	0	-12.439	-11.750
1570202 - Publiek communicatie	90.250	332.722	-13.122	0	-255.594
subtotaal Publiek	949.396	1.096.171	-1.016.122	-675.139	-487.758
Totaal Erfgoed Delft	6.820.576	7.020.203	-1.761.124	-2.288.848	328.097
herfasering geactiveerde kosten nieuwbouw archief					-379.000
onttrekking reserve kapitaallasten					17.000
resultaat na verrekening reserves en voorzieningen					-33.903

Bijlage 2: Medewerkers en vrijwilligers Erfgoed Delft

Medewerkers

Peildatum 31-12-2016	Som van FTE	Aantal
Team Administratie en Secretariaat	1,22	2
Team Archeologie	5,31	6
Team Archief	10,89	13
Team Communicatie en Marketing	3,47	4
Team Facilitaire Dienstverlening	1,89	2
Team Management	3,89	5
Team Museale Collecties	7,72	10
Team Publiekstaken	7,32	13
Eindtotaal	41,71	55

Medewerkers uit dienst

Patrick van Mil – directeur Erfgoed Delft
Corrie van Egmond – coördinator administratie en secretariaat Erfgoed Delft
Riek Wijsman – medewerker administratie en secretariaat Erfgoed Delft
S. Polat – algemeen assistent facilitaire dienstverlening Erfgoed Delft
René van Rossum – medewerker facilitaire dienstverlening Erfgoed Delft
Ronald Brouwer – themaredacteur Erfgoed Delft
Peter Hofland – themaredacteur Erfgoed Delft
Fokko Verboom – restaurator Archief Delft
Iris de Geus – communicatiemedewerker Erfgoed Delft
Jitske Blom – archeoloog Archeologie Delft
R.E. Veen – archeoloog Archeologie Delft
Ingrid van Silfhout-Werner – rondleider Museum Prinsenhof Delft

Medewerkers in dienst

Suzan Bos – directeur a.i. Erfgoed Delft
Rik Köhler – hoofd bedrijfsvoering a.i. Erfgoed Delft
Thera Smit – medewerker publiekstaken Museum Prinsenhof Delft
Marija Azdajic – centraal data- en metadata-beheer Archief Delft
Annemieke de Booij – ICT medewerker Archief Delft
Klaas Plompen – behoudsmedewerker Archief Delft
Anita van de Sanden – data beheerder Archief Delft
Cora in 't Veld-Janse – archiefinspecteur Archief Delft
Melinda Lake – assistent development Museum Prinsenhof Delft
Ellen Borger – projectleider tentoonstellingen Museum Prinsenhof Delft

Vrijwilligers

Dankzij de inzet van ruim honderd enthousiaste vrijwilligers heeft Erfgoed Delft op diverse terreinen veel extra werk kunnen verzetten.

- Bij Archief Delft zijn in het verslagjaar 47 vrijwilligers actief geweest, van wie één helaas in de loop van het jaar is overleden. Twee anderen hebben afscheid genomen. Vier vrijwilligers werken bij de collectie Beeld en Geluid, één is bureauredacteur van *Delf* en de overige werken aan het indexeren van archieven, zodat persoonsnamen, toponiemen e.d. met de scans van de bijbehorende stukken op de websites van Archief Delft geraadpleegd kunnen worden. De inzet van al die vrijwilligers onderstreept de maatschappelijke relevantie van Archief Delft en daarbij leveren zij een onmisbare bijdrage aan de informatiewaarde van onze collecties.
- Bij Museum Prinsenhof Delft hebben acht vrijwilligers zich ingezet voor het assisteren bij het ontzamen van de collecties Nusantara en Lambert van Meerten, het digitaal ontsluiten van fotomateriaal, oude jaarverslagen en catalogi en het opschonen van objectdossiers en de bibliotheek van het museum. Een vrijwilligster wordt ingezet in de entreehal van het museum om bezoekers te vragen of zij willen deelnemen aan een doorlopend klanttevredenheidsonderzoek.
- Het Winkeltje Kouwenhoven draait volledig op vrijwilligers. In 2016 waren dat er veertien. De vrijwilligers zijn enthousiast, vertellen graag over de geschiedenis van het Winkeltje, de ouderwetse snoepjes en zorgen ervoor dat klanten terug blijven komen. De vrijwilligers hebben samen gezorgd voor het vergroten van de bezoekerjfers en de omzet.
- Bij Archeologie Delft hebben twintig vrijwilligers hun handen uit de mouwen gestoken bij het verwerken van archeologische gegevens. Er werd gepuzzeld, gewassen, getekend, gefotografeerd, geconserveerd en nog veel meer. Daarnaast was de Oudheidkundige Werkgemeenschap Delft weer elke dinsdagavond actief. Archeologie Delft is erg dankbaar voor alle vrijwillige inzet!

Bijlage 3: Onderdeelscommissie

De OC had in 2016 de volgende leden: Nico Schaap (afd. Museale Collecties, voorzitter), Bas Penning (Archeologie, secretaris), Diana Pereira (afd. Publiek) en Bas van der Wulp (Archief). Het maandelijks OC-overleg met Patrick van Mil, tot 1 december directeur, en daarna met Suzan Bos, interim-directeur Erfgoed Delft, vond plaats in een open en goede sfeer. P&O-adviseur Nico Noppe was hierbij regelmatig aanwezig. Hij heeft in het voorjaar Roeland van Huuksloot als zodanig opgevolgd.

De belangrijkste onderwerpen van het afgelopen jaar:

- *Financiën*
Museum Prinsenhof Delft, Archeologie Delft en Archief Delft krijgen, vooruitlopend op de ontvlechting, een aparte begroting op basis van zero based budgetting. De bezuinigingstaakstelling ging verder van de baan!
- *Huisvesting*
De nieuwbouw van het Archief is in april gestart. Op 24 mei heeft wethouder Förster een herinneringskoker met kindertekeningen begraven tussen de fundamenteën. De aanpassingen aan het gebouw van Museum Prinsenhof Delft ten behoeve van de tentoonstelling *Vermeer komt thuis* waren tijdig af. Voor de huisvesting van de afdeling Museale Collecties in 2017 en andere verbouwingen worden programma's van eisen en ontwerpvisies ontwikkeld.
- *Ontzameling collectie Nusantara*
De ontzameling is nog niet afgerond maar wel is er een flink deel van de collectie overgenomen door de overheid van Indonesië.
- *Prinsenkelder*
De gemeente heeft de Prinsenkelder aangekocht voor Museum Prinsenhof Delft.
- *Samenwerking Archief Delft en Gemeentearchief Schiedam*
De samenwerking had betrekking op een pilot als deelproject voor het inrichten van een e-depot en in het gezamenlijk aanschaffen van het nieuwe archiefbeheersysteem Atlantis.
- *Samenwerking Archeologie Delft en Monumentenzorg*
De onderzoeken en voorbereidingen voor de samenwerking tussen Archeologie en Monumentenzorg verlopen soepel en in een prima sfeer.
- *Samenwerking Archief en DIV*
Er is een onderzoek gestart naar de wenselijkheid van vergaande samenwerking of fusie tussen DIV en Archief Delft. Het Strategisch Personeelsplan wordt opgehouden tot hierover meer duidelijkheid is.
- *Personeelsbeleid*
Bij Archief Delft heeft Bas de Melker het hele jaar als interim-teamleider gefunctioneerd.
- *Interne Communicatie*
De OC heeft de directeur verzocht, en heeft zichzelf ook tot taak gesteld, de medewerkers regelmatig te informeren (via nieuwsbrief, mail) over lopende zaken.
- Verder zijn maandelijks reguliere zaken als Arbo en ziekteverzuim en IMM rapportages besproken. De BHV bij Archief is niet in orde, dat wordt een aandachtspunt in 2017.

Bijlage 4: Fondsen en sponsors

Fondsen

Verwerving van *Het verdwenen Schuttersstuk*

- Vereniging Rembrandt

Vermeer komt thuis, Het Straatje terug in Delft

- Bouwfonds Cultuurfonds
- Fonds 1818
- Fonds 21
- Mondriaan Fonds
- Prins Bernhard Cultuurfonds
- Stichting Zabawas
- VSB fonds

Sponsors

Museum Prinsenhof Delft wil graag de banden met het bedrijfsleven aanhalen op een manier die niet alleen voor het museum, maar ook voor bedrijven interessant is.

De tentoonstelling *Vermeer komt thuis* is gesteund door de onderstaande sponsors:

- Boskalis Westminster N.V. (hoofdsponsor)
- Rabobank Zuid-Holland Midden
- Retail Property Management (R.P.M.) B.V.
- DSM
- Ruitenburg adviseurs & accountants
- Aon Risk Solutions
- Architect2GO
- Van der Leeuw Optiek
- Westvest Notarissen
- De Leede Management & Consultancy
- Applikon Biotechnology
- Royal Delft
- Best Western Museumhotels Delft
- Van Dongen Advies
- Improve
- Hanos
- TAK architecten

Het museum is alle fondsen en sponsors, ook zij die onvermeld wensen te blijven, zeer dankbaar, voor het mede mogelijk maken van onze doelstellingen.

Fonds 1818

ZABAWAS

FONDS 21

FONDS21

VSBfonds.
iedereen doet mee

Rabobank

Bijlage 5: Verwervingen en bruiklenen Museale Collecties

Aankopen

- PDA 1209, bord, Lies Cosijn, aardewerk
- PDA 1210, schaal, Brilmensen, (decoratie) Lies Cosijn, (vorm) Jet Sielcken, aardewerk
- PDA 1211, kom, Marijke van Vlaardingen, aardewerk, sinterengobe
- PDG 214, wijnglas Verenigde Oost-Indische Compagnie, Delftse kamer 't Welvaaren van de Osstindische Companie van Delft', glas, gegraveerd
- PDS 342, schilderij, Een bebost rivierlandschap met jager en hun honden op een pad, Pieter van Asch, (stoffage) Anthonie Palamedesz., olieverf, paneel
- PDT 1278, tekening, Bidprent offergaven en lofgebeden, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1279, tekening, Bidprent De rechtvaardige zal bloeien, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1280, tekening, Bidprent Gegroet, o, kruis onze eeuwige hoop, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1281, tekening, Bidprent Door 't kruis naar 't eeuwig huis, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1282, tekening, Bidprent Die door zijn dood onzen dood heeft vernietigd, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1283, tekening, Ex libris H. Alsemgeest, Jan Schoonhoven, papier, inkt, gedrukt
- PDT 1284, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1285, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1286, tekening, De Kananeesch vrouw, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1287, tekening, De zonen van Seth, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1288, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1289, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1290, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1291, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1292, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1293, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1294, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt
- PDT 1295, tekening, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1296, tekening, Je sème à tout vent, Jan Schoonhoven, papier, inkt, waterverf
- PDT 1297, aquarel, Ontwerp ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Nederlandse Kabel Fabriek, Harm Kamerlingh Onnes, waterverf, papier
- PDT 1298, aquarel, De Spaanse gezant Jan Meijen probeert Cornelis Aarsen om te kopen, Paul (Paulus Constantijn Dominicus) Tetar van Elven, waterverf, papier
- PDT 1299, tekening, De Oostpoort in Delft, Harm Kamerlingh Onnes, pen, waterverf, papier

Langdurige bruiklenen

- B 2-704, foto, Portret van Jhr. Mr. Alexander Rijk Petrus van Kinschot (1836-1924), onbekend, papier
- B 2-705, foto, Portret van Helena Johanna van den Bergh (1843-1919), onbekend, papier
- B 2-706, raamhanger met het familiewapen van Van Kinschot-Tromp, onbekend, glas, glas-in-lood
- B 2-707, tekening, onbekend, papier
- B 2-708, prent, Portret van admiraal Cornelis Tromp (1629-1691), onbekend, papier

Schenken

- PDA 1205, vaas met portret van Koning Willem I, Henricus Arnoldus Piccardt, aardewerk, tinglazuur met blauwe beschildering
- PDA 1206, pattipan, porselein
- PDA 1207, melkkan, porselein
- PDA 1208, deksel, porselein
- PDA 1212-A, plooischotel ter gelegenheid van de inhuldiging van koningin Juliana op 6 september 1948, aardewerk, glazuur
- PDA 1212-B, plooischotel ter gelegenheid van de inhuldiging van koningin Juliana op 6 september 1948, aardewerk, glazuur
- PDC 998, document Huwelyks Zangen ter ere van het huwelijk van Joan Carel van Alderwerelt en Alida Anna de Roo, inkt, papier
- PDG 215, glas-in-lood raam 100-jarig bestaan firma Schilte, Delft, Atelier W.A. van der Ben, glas, lood, gebrandschilderd
- PDMK 1595, schilderij, Portret van Jan Schoonhoven, Willy Rieser, olieverf, doek
- PDP 1104, lithografie, Tentoonstelling van Nijverheid in de Koninklijke Akademie te Delft, Onbekend, papier
- PDS 343, schilderij, Portret van mr. Joan Carel van Alderwerelt (1726-1791), Hieronymus Lapis, olieverf, paneel
- PDS 344, schilderij, Portret van Gaspar van Alderwerelt (1763-1837), Nicolaas Rijnenburg, olieverf, paneel
- PDS 345, schilderij, Portret van Rugier van Alderwerelt (1754-1820), Gerrit Kamphuisen, olieverf, ivoor
- PDS 346, schilderij, Portret van Alida Anna van Alderwerelt (1725-1785), Gerrit Kamphuisen, olieverf, ivoor

Beëindiging langdurige bruikleen

- B 113, zeefdruk, Portret van Beatrix, koningin der Nederlanden (1938), Annelies Hoek, papier
- B127, PDMK 373, schilderij, Oeverlijn, stad, Jaap van den Ende, olieverf, doek, paneel

Uitgaande bruiklenen

- Museum of Fine Arts (Boston), tentoonstelling *Rank and Status in the Age of Rembrandt and Vermeer*, PDS 68b, Michiel van Mierevelt
- The NelsonAtkins Museum of Art (Kansas City), tentoonstelling *Rank and Status in the Age of Rembrandt and Vermeer*, PDS 68b, Michiel van Mierevelt
- Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft (Delft), tentoonstelling *Kerkengeld en giften*, PDZ 59, monstrans
- Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft (Delft), tentoonstelling *Christus in beeld*, 3 objecten
- Design Museum (Gent), tentoonstelling *Design Derby Nederland België 1815-2015*, PDA 225ab, dekselvaas
- Rijksmuseum (Amsterdam), tentoonstelling *Straatje van Vermeer*, 3 schilderijen
- Cuypershuis (Roermond), tentoonstelling *Hoogtepunten Design Derby*, 3 objecten
- Poppenspe(e)lmuseum, wajang uitvoering, 44 objecten
- Haags Historisch Museum (Den Haag), tentoonstelling *Gezichten van de Gouden Eeuw*, 3 schilderijen
- Tropenmuseum (Amsterdam), vaste opstelling, S 300-120, beeld

Inkomende bruiklenen

- Rijksmuseum, tentoonstelling *Vermeer komt thuis*, 2 schilderijen
- National Gallery of Art Washington, tentoonstelling *Vermeer komt thuis*, 1 schilderij
- Mauritshuis, tentoonstelling *Vermeer komt thuis*, 1 schilderij
- Nationaal Archief, tentoonstelling *Vermeer komt thuis*, 3 objecten
- Particuliere collectie Engeland, tentoonstelling *Straatje van Vermeer*, 1 schilderij
- Particuliere collectie Nederland, tentoonstelling *Straatje van Vermeer*, 2 objecten
- Particuliere collectie Nederland, tentoonstelling *Gevonden!*, 8 objecten
- Particuliere collectie Nederland, tentoonstelling *Gevonden!*, 3 objecten
- Theo Jansen, tentoonstelling *Universum Theo Jansen*, 38 objecten
- Stichting Beheer Kunstwerken Gerrit van Bakel, tentoonstelling *Universum Theo Jansen*, 1 object

Bijlage 6: Verwerkingen etc. Archief Delft (incl. Collectie Beeld en Geluid)

Acquisities, ontvangen en bewerkt:

- 467 aanvulling Familie Van der Dussen: genealogie van de familie uit 1e helft 18de eeuw, 0,12 meter
- 775 aanvulling Familie Von Fisenne
- 819 aanvulling Anti-Annexatie-Comité Rijswijk, 1997-2004
- 955 Diaconaal Fonds Buitenkerkelijken, vanaf 1993 Interkerkelijk Sociaal Fonds, 1987-2012, 1,37 meter
- 956 Henk Schaer, toneelspeler, 1902-1982, 0,88 meter
- 957 Contactraad van Kerken, 1963-2014, 0,75 meter
- 958 Studenten Rugby Club Thor, 1963-2012, 1,12 meter
- 960 Hofje van Almonde en Stichting d'Oultremont, 1779-2014, 0,88 meter
- 966 UFO '87 Maasland, 1984-2007, 1,25 meter

De totale omvang van acquisities bewerkt in 2016 bedraagt 18 meter.

Collectie Beeld en Geluid

Vanwege de naderende verhuizing is er in 2016 nauwelijks tijd besteed aan actieve acquisitie, maar wel is er veel fysiek beeldmateriaal uit archieven en via schenkingen binnengekomen. Een selectie van de aanwinsten:

Aanwinsten uit schenking:

- 4 foto's van M. Stork van Delftenaren in een lager in Berlijn 1941-1945
- Foto-album 1941-1945 docentencorps HBS te Delft
- Circa 100 prentbriefkaarten, schenking dhr S. Fibbe
- 1 aquarel Anneloes Groot Spoorzone
- Diverse affiches van Delftse instellingen
- 19de eeuwse communieprent
- tekening Houbolt, Taurus
- 2 fotoalbums en 1 multomapje met foto's uit nalatenschap Burgemeester De Loor, schenking dhr. Ch.de Loor.
- Archief- en fotomateriaal m.b.t. fotohandel Van Oosten
- Diverse foto's (ogz, dcz) van de groenteveiling
- Archief Henk Schaer: beeld- en geluidsmateriaal
- Fotoalbums uit nalatenschap met foto's van de burgemeesterstijd van Dirk de Loor
- 7 foto's (o.a. dcz) van de familie Mooijman uit Nootdorp

Middels aankoop verworven

- Aquarel C. Duart
- 4 aquarellen van de actuele situatie in de Spoorzone, Anneloes Groot
- 1 sluitzegel Delftsche Slaolie J. Toorop
- 2 sluitzegels Delftsche Slaolie door J. Zon en Theo Nieuwenhuis
- 2 sluitzegels Delftsche Slaolie Theo van Hoytema
- Aquarel nieuwbouw archief in de Harnaschpolder, door Anneloes Groot
- Foto-archief Jos-Pé : Delft en enkele omliggende dorpen

Uitgaande bruiklenen

- Tentoonstelling Museum Prinsenhof, *Vermeer komt thuis*, 'Kaart Figuratief' met randprenten
- Tentoonstelling Museum Prinsenhof, *Gevonden!*, drie prenten
- Digitaal beeldmateriaal, o.a. naar Nationaal Archief.